

Onderwerp

Toepassing duurzaamheid bij aanleg, beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur

Kern mededeling:

In het Coalitieakkoord hebben de coalitiepartijen zich uitgesproken voor een stevige duurzaamheidsdoelstelling. Deze is verankerd in het CUP, de programma-begroting en de Concept-visie Mobiliteit. In deze mededeling wordt de aanpak van duurzaamheid bij aanleg, beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur nader toegelicht.

Mededeling:

Bij aanleg, beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur wordt een tweesporenbeleid gevolgd:

1. Door een maatregelenlijst op te stellen voor niet jaarlijks onderhoud (NJO) en jaarlijks onderhoud (JO) projecten (zie bijlage)

Op basis van een inventarisatie van landelijke duurzame grond, weg- en waterbouw (GWW) maatregelen en een interne ronde met diverse deskundigen is een maatregelenlijst met duurzame maatregelen opgesteld. Per maatregel is ook aangegeven of de provincie deze nu al toepast. Gelet op hun meerwaarde voor duurzaamheid en passend binnen de randvoorwaarden wil de provincie deze maatregelen (indien van toepassing binnen het project) standaard op deze wijze uitvoeren. Het gaat om maatregelen met bewezen kwaliteit die geen, of slechts een gering kostenverhogend effect hebben (eventueel op grond van een berekening over de totale levenscyclus van de maatregel- LCC-). De lijst zal periodiek geëvalueerd en geactualiseerd worden.

2. Door een Ambitieweb op te stellen en het niveau te bepalen van maatregelen voor grote investeringsprojecten (toelichting Ambitieweb zie bijlage)

Het Ambitieweb is een middel dat gebruikt wordt binnen de duurzame Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). Voor grote projecten zijn er drie momenten voor een Ambitieweb: bij de (pre-)verkenning, in de fase tussen verkenning en voorlopig ontwerp en in de bestekfase.

Er zijn drie ambitieniveaus. Op niveau 1 is er inzicht in het 'de grootste duurzaamheidsbelasting op het thema. Om daar vervolgens een minimale duurzaamheidsprestatie mee te behalen. Niveau 2 omvat het beschrijven van concrete reductiedoelstellingen en bereiken van significante verbeteringen op dit thema. Tenslotte niveau 3 gaat uit van een toegevoegde waarde: in plaats van 'minder slecht' is er geen negatieve belasting (klimaatneutraal, energieneutraal, sluiten van de kringlopen ...) of wordt zelfs een positieve bijdrage geleverd op dit thema: bijvoorbeeld het leveren van energie (Cradle to Cradle).

Voortgang Green Deal

In 2014 heeft de provincie de Green Deal duurzaam GWW ondertekend. De Green Deal duurzaam GWW is een samenwerkingsverband van 29 partijen. Daaronder bevinden zich het Rijk, negen provincies, de Unie van Waterschappen, ingenieursbureaus en het bedrijfsleven. Doel is om het thema duurzaamheid een vaste plaats te geven bij het maken van plannen, het bouwen, het onderhouden en het gebruiken van nieuwe en bestaande werken. De Deal is gesloten om het gezamenlijk gedachtengoed en de samenwerking te bekrachtigen. Deze Green Deal heeft een looptijd gehad tot eind 2015. Op grond van deze GD GWW had Flevoland zich verplicht om bij te dragen aan het initiatief. Dat was met de inzet van

Registratienummer

1902212

Datum

17 mei 2016

Auteur

P. Aardema

Afdeling/Bureau

INFRA

Openbaarheid**Passief openbaar****Portefeuillehouder**

Lodders, J.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

uren en kennis voor activiteiten die zijn gericht op invoering in de eigen organisatie en door kennis te delen met andere provincies;

De activiteiten in 2014 en 2015 zijn erop gericht geweest om duurzaamheid beter op de kaart te zetten en te borgen in de organisatie. Ook ging het erom inzichtelijker te maken welke maatregelen worden toegepast en welke (nog) niet. Met het vaststellen van de maatregellijst en de borging is de ambitie van de eerste Green Deal voor de provincie Flevoland gehaald.

Inmiddels worden de voorbereidingen getroffen voor een nieuwe Green Deal GWW, die in 2016 ondertekend moet worden. Als het voorstel hiervoor concreter is, wordt hierover een nieuwe mededeling aan de Statenleden gedaan.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Maatregellijst JO/NJO Duurzaamheid	1839760	Ja
Toelichting Ambitieweb	1902221	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)

Bijlage 1 - Maatregelen lijst Jaarlijks Onderhoud (JO) en Niet Jaarlijks Onderhoud (NJO)

Alle maatregelen uit de lijst gelden voor JO, NJO en de grote projecten. De maatregelen die bij NJO staan, hebben betrekking op vervanging, waarbij een duurzamer alternatief mogelijk is. De expliciet bij Jaarlijks Onderhoud vermelde maatregelen hebben betrekking op het duurzamer in stand houden van een asset (bijvoorbeeld door het toepassen van een schonere machine).

Nr.	Maatregel	Dit doen we al	Gaan we doen bij JO	Gaan we doen bij NJO	Opmerkingen
Algemeen					
1.	Toepassen van niveau 1-maatregelen Ambitiweb (incl. duurzaam inkopen conform milieucriteria).		V	V	
Algemeen - Materialen					
2.	Hanteren van een gesloten grondbalans of, als dat niet in het project zelf lukt, vrijkomende grond die geschikt is als secundaire bouwstof, volledig opnieuw inzetten op naburige werken. En dat via afstemming of een grondbank.	V		V	
3.	Voorschrijven van een percentage hergebruik materialen (eisen asfalt 60% in 2016, minimaal 75% in 2020).		V	V	Hergebruik van betongranulaat is erg duur, omdat er goedkopere alternatieven zijn voor hergebruik (funderingsmateriaal). Voor asfalt alleen mogelijk voor onder- en tussenlaag
4.	Toepassen duurzame en energiezuinige materialen, zoals laag energie asfaltbeton en -asfalt, hoogovencement boven Portlandcement.			V	
5.	Overige (innovatieve) materialen met een lage floorprint toepassen bij bewezen kwaliteit.		V	V	
6.	Het gebruik van Life Cycle Costing (LCC) toepassen bij de afweging van duurzaamheid van materialen.			V	
7.	Gebruik van duurzaam hout.	V	V	V	
Algemeen - Energie					
8.	De provincie gebruikt 100% groene stroom bij bruggen, objecten, verkeersregelininstallaties (VRI) en verlichting.	V	V	V	
9.	Eisen stellen aan energieverbruik tijdens uitvoering, bijvoorbeeld aan materieelgebruik door aannemer		V	V	
10.	Toepassen geluidsreducerend asfalt, waar (wettelijk) noodzakelijk.	V		V	
11.	Streven naar lange levensduur asfalt	V		V	

Nr.	Maatregel	Dit doen we al	Gaan we doen bij JO	Gaan we doen bij NJO	Opmerkingen
Wegen					
12.	Bewezen vormen duurzamer asfalt toepassen.			V	
13.	Toepassing glasbollen in plaats van bermplanken.	V		V	
14.	Hemelwater naar wegbermen leiden i.p.v. naar oppervlaktewater.			V	
15.	Zelfreinigende berm toepassen, indien nodig.			V	Principe is goedkoper dan een riool.
16.	Faunatunnels tussen populaties.	V		V	Niet kostenneutraal, maar door beschikbare middelen PMIRT realiseerbaar.
Kunstwerken					
17.	Faunapassages aanleggen	V		V	
18.	Aanleg groene berm op kunstwerk als verbindingszone fauna als daar plek voor is.	V		V	Groene passeervoorziening bij bestaande kunstwerken als extra strook langs de weg, wanneer daar ruimte voor is
Groen					
19.	Hoogwaardigere verwerking bermgras.	V	V		Uit te breiden
20.	Duurzame instandhouding laanbeplantingen langs provinciale wegen.	V		V	SUP
21.	Compenseren van bos of bomen bij het kappen.	V		V	
22.	Bescherming bestaande groen tijdens werkzaamheden.	V	V	V	
OVI, VRI					
23.	Terughoudend omgaan met het plaatsen van openbare verlichting (nee tenzij).	V		V	
24.	Verlichting moet dimbaar zijn; overbodige lichtmasten worden verwijderd.	V		V	
25.	Toepassing energiezuinige verlichting toegepast (LED)	V		V	Bij NJO naar overschakelen naar LED
26.	Actieve markering toepassen in plaats van verlichting.	V		V	Kan meer
27.	Bewegingssensoren toepassen (Geen verkeer? Verlichting uit).	V		V	Vleetweg, is vaker toepasbaar
28.	Aanleg reflecterend wegdek om plaatsen van verlichting te voorkomen.			V	Indien mogelijk bij minimale lichtniveaus

Nr.	Maatregel	Dit doen we al	Gaan we doen bij JO	Gaan we doen bij NJO	Opmerkingen
29.	Intensiteitsafhankelijke schakeling van de verlichting (Bij weinig verkeersaanbod eerder dimmen).			V	
30.	Toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting.			V	Indien nodig
31.	Bij vervanging worden energiezuinige 42V-installaties toegepast.	V		V	VRI
32.	Groen eerlijk wordt (waar geschikt) toegepast,	V		V	
33.	Verkeerslantaarns worden uitgevoerd in LED,	V		V	Bij NJO naar overschakelen naar LED
34.	Dimmen VRI-installatie 's nachts.	V	V	V	
35.	Het toepassen van een vrije 'rechtsaffer' in plaats van een verkeerslicht.	V		V	
Vaarwegen, bruggen en sluizen					
36.	Steigers uitvoeren in milieuvriendelijke materialen	V		V	
37.	Aanleg van (wettelijk vereiste hoeveelheid) natuurvriendelijke oevers	V		V	
38.	Vervangen land- en scheepvaartseinen in LED	V		V	Bij NJO naar overschakelen naar LED
39.	Toepassen composiet bij Elburgerbrug	V			
40.	Teruglevering stroom aan net bij neerlaten brugklap (Vollenhoverbrug)	V		V	
41.	Toepassen energiezuinige installaties			V	
42.	Faunapasseermogelijkheden aanleggen			V	

PROVINCIE FLEVOLAND Toelichting Ambitieweb

Het Ambitieweb is speciaal ontwikkeld voor de Aanpak Duurzaam GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw) en heeft een centrale plaats in de stappenplannen van de Aanpak. Het helpt om de duurzaamheidsambities bij het begin van het project vast te leggen en ook vast te blijven houden. Het is een hulpmiddel tot aan de afronding van het project en zorgt ervoor om ambities in één oogopslag ambities helder te maken.

Het Ambitieweb is een visuele weergave van de duurzaamheidsthema's en de ambitieniveaus die daaraan gekoppeld zijn. Er is gekozen voor een aantal duurzaamheidsthema's die elk drie niveaus kennen:

1. 'Inzicht in' de grootste duurzaamheidsbelasting op het thema. Om daar vervolgens een minimale duurzaamheidsprestatie mee te behalen, die ten minste gelijk is aan of beter is dan de 'grijze situatie'. Bijvoorbeeld het minimaal voldoen aan de Duurzaam Inkopen-criteria.
2. Het beschrijven van concrete reductiedoelstellingen en bereiken van significante verbeteringen op dit thema.
3. Toegevoegde waarde: in plaats van 'minder slecht' is er geen negatieve belasting (klimaatneutraal, energieneutraal, sluiten van de kringlopen ...) of wordt zelfs een positieve bijdrage geleverd op dit thema: bijvoorbeeld het leveren van energie (Cradle to Cradle).

De niveaus die met behulp van het Ambitieweb zijn vastgelegd per thema bieden vervolgens een handvat om eisen van duurzaamheid op te stellen. In de 'Voorbeeldspecificaties duurzaamheid' zijn deze niveaus per thema verder uitgewerkt.

Het voorstel is om naast basisniveau 1, bij de grotere projecten niveau 2 toe te passen voor Energie & Klimaat en Materialen & Grondstoffen. Daarnaast is het mogelijk om voor een ander thema een hogere ambitie te formuleren, afhankelijk van de aard en de mogelijkheden van het project.

Voorbeeld:

